

בידינו הדבר

"עיקר הסכנה הוא החטא שגורם לסכנה" * "הרמב"ם אומר שעלינו להתחזק, וזה יביא רוח של חיזוק אצל כלל ישראל. והחיזוק הראשון והכי גדול הוא להריע ולדעת שאין שום שייכות למקרה" * "הגרוע שבמעשים הרעים הוא האמונה האלילית ב'כוחי ועוצם ידי'"

התפילה היא על סיבת הסכנה

הגמרא אומרת (שבת לג.) בעוון שפיכות דמים ג"ע עכו"ם... על שפיכות דמים הגמ' אומרת ביהמ"ק חרב ושכינה מסתלקת מישראל, בעון גילוי עריות ועבודת כוכבים והשמטת שמיטין ויובלות גלות בא לעולם ומגלין אותן. ולדאבונו! יש בלבול גדול.

הסבא במאמרים (משנת ר' אהרן) חלק ד' כותב: דבר פשוט הוא שהתפילה צריכה להיות על סיבת הסכנה, דהיינו שנתעורר לחזור בתשובה, שהרי אין הערוד ממית אלא החטא ממית (ברכות לג, א), ואם יש ערוד הרי זה משום שהחטא גרם לביאתו. המתבונן יראה בעליל איך נתקיים בנו הפסוק (תהלים קה, כה) "הפך לבם לשנוא עמו"...

אין ספק שהמינות המתפשטת ע"י ההנהגה בישראל, היא הסיבה לשנאה הסובבת את כלל ישראל, ורדיפת הדת של השלטון בא"י, הוא הגורם לרדיפת ישראל ע"י כל האומות, ועלינו מוטלת החובה להתפלל על כך, שמן השמים ירחמו ויעירו את לבם לתשובה. שכן הסיבה לסכנה היא הסכנה האמיתית, וכל זמן שהסיבה קיימת הרי שאף אם ניגצל מסכנה זו, אפשר שתבוא צרה אחרת במקומה, ומשול הדבר למחלה שרפואתה גורמת לכאבים רבים ועצומים, אך כל בר דעת יבין שכל עוד לא עלתה למחלה ארוכה, חייבים להמשיך בנטילת הרפואה [אפילו שכבר הלכו הכאבים].

וכך הוא בעניינינו. יוצא שהשנאה הסובבת את כלל ישראל הוא התפשטות המינות ורדיפת הדת שיש בארץ ישראל זה גורם רדיפת ישראל ע"י האומות. ולכאורה מובן לגמרי רדיפת ישראל ע"י האומות כל מה שקרה כאן. אבל הרמב"ם אומר לא כך, הרמב"ם אומר שזה החטאים שלנו. איך מבינים את זה כשיש כאלה חטאים שמפורש שגורם צרות גורם גלות גורם שמדות, איך אפשר להבין שזה החטאים שלנו. מה זאת אומרת.

הצרות רח"ל מגיעות בשל עוונותינו אנו

ראיתי מאמר שהרב שך אמר במלחמה - מלחמת תשרי תשל"ד.

"הזעקה מדרכי התשובה, הרמב"ם (הל' תעניות פ"א ה"א-ח) כותב שמצוה מהיית להתריע בשופר ולזעוק בעת צרה, ומבואר ברמב"ם שעיקר החיוב להריע ולזעוק אינה רק כדי להתפלל, אלא שיסוד החיוב הוא כדי להביא לתשובה. כפי המבואר בתוכחה של פרשת בחוקותי, שעיקרה הוא משום שאין מתעוררים לשוב מהצרה, וכמו שאיתא שם (ויקרא כ, כג) "ואם באלה לא תוסרו לי והלכתם עמי קרי, והלכתי אף אני עמכם בקרי", היינו שאם ישראל מקשים את לבם, ואומרים על הצרה שהיא מקרה העולם ודרכי הטבע, ואינה עונש על החטא, זה כבר מביא צרות רבות ורעות, וזה עצמו נחשב לחטא גדול וענשו חמור מאד, אך כאשר מריעין וזועקים בתפילה, משום שמכירים שאין הצרה באה אלא מחמת החטא, הרי זה מביא לתשובה, שהיא התרופה למכה. ובפרט בארץ ישראל, שכל הנהגתה וטבעה אינה אלא לפי מעשה ישראל היושבים בה, כפי שמבואר ברמב"ם פרשת בחוקותי (כו, יא) באריכות, שארץ ישראל אינה סובלת את החטאים, וגם לפני מתן תורה שלא הוזהרו עדיין, מ"מ העמים שישבו בא"י נענשו על תועבותם, שלא כשאר האומות בארצות אחרות שעשו כמותם ולא נענשו בגלות, משום שארץ ישראל

אתכם והרעותם בחצוצרות. זו מצות עשה. ודבר זה מדרכי התשובה, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן וזה הוא שיגרום להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרית, הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסף הצרה צרות אחרות" (הל' תעניות פ"א ה"א-ג)

אומר הרב שך מה היו המעשים הרעים שיש לנו? בודאי אנו לא נקיים ממעשים רעים, אך הגרוע שבכולם היא האמונה האלילית ב'כוחי ועוצם ידי'. הרגילו את העם לבטוח בצה"ל, בעזרתה של ארצות-הברית, וכוחו של הנשק היעיל. כאילו לערבים אין להם את זה הרעיון המתרברב שצה"ל הוא צבא בלתי-מנוצח התנפץ לרסיסים. אז ע"י המלחמה וכן גם כאן המלחמה הזאת באה לנפץ את הע"ז הזאת של כוחי ועוצם ידי. זהו המעשים רעים שלנו. ודאי אנו מאמינים שזה בגלל מעשינו הרעים, אבל איך שהוא מתגנב ונכנס מחשבה סוף סוף יש מי שילחם יש כוחות שלנו, אמריקה באה עם אביה גדולה של מטוסים, יש מי שיעזור יש כח שיכול לעזור, ודאי מתפללים לריבוננו של עולם שהכח יעזור, ואלו המעשים רעים שלנו, זה האמונה אלילית, שארץ ישראל היא ארץ ככל הארצות שיש לה מלחמות ככל המלחמות עם שכנים, וממילא תלוי בגבורה אם יש כח חזק או חלש, וזה נכנס זה מתגנב.

היא ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה, והיא פלטרין של מלך ויש בה הקפדה יתירה, כך שעיקר הסכנה הוא החטא הגורם לסכנה, ומצב זה מחייב פשוט במעשים, שהרי תכלית הזעקה היא התעוררות לתשובה."

"מהו הלקח שעלינו ללמוד ממלחמה זו? יש אנשים ולא רק חילוניים, אלא גם מי שאינו מעוניין לידע מהי השקפת התורה, הסבורים כי מלחמה בין עמים שכנים זהו ענין טבעי, וזהו כביכול מה שמתרחש פה אצלנו. כאשר מתגלע הריב על גבולות, ויש סכסוך, ממילא מה העצה הרי השימוש בכח האלימות הוא הפתרון ופורצת המלחמה וכל מי שיתגבר בכלי זין שלו על הבר-פלוגתא הוא המנצח, הוא הצודק."

"אמנם לא כן בעם ישראל. עיון קל בתנ"ך בסיפורי המלחמות, במיוחד בתקופת השופטים, ימחיש לנו כי למלחמות היו תמיד גורמים וסיבות. הן היו תמיד תוצאה של התנהגות העם. כאשר עם ישראל עשו את הרע בעיני ה', באו עליהם אויבים, (המאורעות שנתלוו למלחמות היה אולי בכוחן לסנוור את העינים, אבל האמת היא כדברי הנביא: "ויעשו הרע בעיני ה'. וימכרו ביד כושן רשעתם". וכאשר חזרו בתשובה שקטו המלחמות וחזרו חלילה".

ואח"כ הרב שך מביא את הרמב"ם שזה תלוי בעוונות שלנו וז"ל הרמב"ם בהל' תענית "מצות עשה מן התורה לזעוק על כל צרה שתבוא על הצבור, שנאמר: על הצר הצורך

מעשינו משפיעים על כל המעגלים - לטוב ולמוטב

הרב שך כותב כאן שהמלחמה בשנת תשל"ד שברה לרסיסים את ה"כחי ועוצם ידי" הזה. אני הייתי בא"י בשנת תשל"ד וכך היה בהתחלה. אבל אח"כ יצאו למלחמה והתחיל להתהפך ונהיה קצת יותר טוב המצב, שוב התגבב ה"כחי ועוצם ידי" "כוחותינו"... כוחותינו נכנסו... כך היה וחזר לעצמו הבע"ד בכל הכח.

כאן הרי ראינו שבגלל מעשינו הרעים, שחטו הרי יותר מאלף אנשים, אלף חמש מאות אנשים, לא היה כאן חייל אחד על התמונה, אבל מתגבב שוב עכשיו בחוגים שלנו, מבינים האם זה הכח שלנו, שכל ילד יקח חייל שמה להתקשר אתו לחזק להסתכל לחייל אנחנו נעזור לך, אנחנו עומדים תחתך. לא ראיתי שיעשו כזה סדר שכל ילד יהיה לו אברך בישיבה אברך בכולל, אני יתפלל עליך שתוכל להצליח ב"חציך שנונים עמים תחתך יפולו".

מתגבב שוב פנימה! נכון, בהתחלה זה נחלש לגמרי אבל עכשיו... ועוד נכנסים ודאי עם תמונות איך שהם איך שמת-פליים... איך שהם לומדים... העצה היחידה להסיר את הצרה הוא להסיר את המכשול, אומר הרב שך שעיקר החטא - זה המכשול.

ידוע מרבי ישראל [מסלנט] שאמר שכשיש בית המסור בקובנא אז הפרופסור לא ימיר דתו בברלין. שמועה אחרת יש שכשהפרוש מתחזק באישישוק אז הסטודנט בפריו לא יחלל שבת.

זאת אומרת שכשאנו מתחזקים נהיה אווירה של חיזוק לכולם. ונמצא שכשמפורש בגמרא שאלו הדברים עושים רח"ל שהארץ תקיא, יש לנו גם איזה שייכות לזה שאם היינו חזקים באמונה פשוטה שזה לא שייך להם [הם לא יכולים להועיל כלום], רק זה שייך לריבוננו של עולם והעצה היחידית היא לזעוק ולהריע, העצה היחידית להתעורר בתשובה, התשובה על זה עצמו זה הגורם הגדול להסיר את הצרה.

זה בגלל מעשינו הרעים בא כל הצרות, שבגלל מעשינו הרעים יש חולשה בכל כלל ישראל בזה. אם אנו היינו חזקים באמונה שלנו - אברהם אבינו אמר כמה אדע כי אירשנה, אין לאף אחד שום מושג מה זה שאברהם אבינו אמר כמה כי אירשנה, זה דקה דקה, זה כל הזמן, לא יכול להיות לנו שום השגה מה היה אצל אברהם אבינו, אבל אצל הילדים אצל הדורות כבר יצא "ויהן לא יאמינו ליי" והיה צריך דור המדבר של ארבעים שנה להחזיר האמונה.

אם אנו חזקים יותר באמונה - מתחזק האמונה בכל כלל ישראל זה בידיים שלנו. כשנעמיד לחזק שוב האמונה, יתחזק האמונה בכלל.

סטייה דקה מצדנו גורמת לריחוק גדול בכלל ישראל

רח"ל, השיפלות שהעולם הרחב אוהז בגי"ע וכל הדברים שעל זה נאמר "לא תקיא", ח"ו אנו ב"ה מי שיכול להניד לא יודעים, ב"ה גיוואלדיג מצד א', אבל אצלינו יש גם איזה חולשה שיש לסוגיא הזו, לנו גם יש איזה חולשה השייכת לסוגיא הנקראת צניעות, אנו יודעים הרי שהרי היסוד של צניעות הוא "כל כבודה בת מלך פנימה", בפנים לא להבליט החוצה, ובי"ה אפשר לומר שגיוואלדיג מצד א'.

אבל יש לדאבונינו מה שצריך לתקן שאנו גם צריכים חיזוק, דוגמה דרך משל א' מהמשלים, הצורה של הלבושים של הכיסוי ראש ארוך עם כל הצורות עם כל המבליטים שיראה כמו שער של עצמה, במקום להיות איזה "פנימה" אז זה 'להראות חוצה'. אם אצלינו הצניעות חזקה כשהצניעות חזק מאה אחת...

אבל כשנהיה חולשה גדולה בזה שהולכים עם ארוך, צבעונים, מבליטים, במקום שיהיה כל כבודה בת מלך פנימה, על קמחית אמרו זה הפסוק "כל כבודה בת מלך פנימה". הפוך נהיה לבוש שלם איזה לבוש של חוצפה. אם אנו היינו מתחזקים שלא יהיה פירור של 'לא יראה בך ערות דבר' אז גם אצלם היה חיזוק היו מתעלים כל כלל ישראל, היה אצלם גם חיזוק.

שבת, ב"ה העולם שומר שבת, אין איזה הוי"א ח"ו שלא, ודאי בדקדוק ובחומרא ודאי, אבל איך שלא, סומכים על קולות, מסתמא יש עירוב ואם יש עירוב מסתמא זה עירוב טוב, ועד היכן העירוב הולך. כל החיים אצלינו גם יש בזה איזה חולשה באש בשלהבת של שבת, ממילא מגיע אצלם לחילול שבת בפרהסיא, אם אנו היינו מתחזקים אומר ר' ישראל היה חיזוק לכולם.

ע"ז, איני נכנס לשאלה אבל יש שאלה קשה של תקרובת ע"ז על מלבושים מסוימים, יש מתירים ודאי איני נכנס עכשיו לברר את השאלה, אבל לא בוער אש!! עבודה זרה! תקרובת ע"ז מי היה לוקח בכזה... ואעפ"כ בסדר יש מתירים אולי הם מתירים טובים, איני נכנס לזה אין לי מושג. אבל היכן הזעזוע?! אם אצלינו היה בזה זעזוע, יתכן שלא היה כזה דבר שיהיה כזה ערב שירה שרוקדים עם איזה פסל, וכמובן היה גורם שלא יהיה "לא תקיא". וכמה וכמה ענינים כאלה.

ברמב"ן כתוב שיש שני סוגים חיים, יש חיים רוחניים של "כי עמך מקור חיים", ויש חיים בשריים שאדם חי כבשר בהמה חיה ועוף, "בשגם הוא בשר". ודאי יודעים היכן העיקר והיכן להעמיד השאיפות ברוחניות, אבל איך שהוא אנו חיים גם בעולם של 'בשגם הוא בשר' אצלינו זה מתבטא בדקות, אבל אצלינו גם משהוא חסר כאן, אצלם זה כבר בכל המתירי-נות לתת כל תאוות הגוף עד שנתבטל לגמרי החיים רוחניים.

אומר הרמב"ם שאנו צריכים להתחזק אצלינו, וזה יביא רוח להתחזק אצלם. והחיזוק הראשון הוא לזעוק ולהריע לדעת שאין לזה שום שייכות למקרה, זה בגלל ה"כוחי ועוצם ידי" שהרב שך אומר, זה עצמו החיזוק הכי גדול, החיזוק החזק ביותר שיכול להיות - שזה גורם להסיר הצרה.

בזכות שבת לוי שמשמרים את ה'פנויים לי', כלל ישראל נותר אוצר חביב לרבש"ע

וכמדומה שעוד יותר פשוט. כתוב בפסוק [בפר' יתרו] "והייתם לי סגולה מכל העמים". רש"י אומר "אוצר חביב לריבוננו של עולם" אומר הרמב"ן מהו אוצר חביב עם מה אנו אוצר חביב לריבוננו של עולם? 'לא ימסרו אחר'. מלך יכול להיות לו הרבה אוצרות, והאוצרות שומר אותם ע"י שומרים גדולים וטובים, אבל יש אוצרות מיוחדות שלא ימסרם לשו"מרים אותם ישמור בעצמו. וכן אצל כלל ישראל הריבוננו של עולם בעצמו שומר על כלל ישראל, (וכשהקב"ה בעצמו שומר על כלל ישראל לא יכול להיות ש... ח"ו) ובארץ ישראל אומר הרמב"ן [בפר' אחרין] צריך להיות ממש אותו יסוד "אמצעות הישוב היא נחלת ה' מיוחדת לשמו, לא נתן עליה מן המלא"כים קצין שוטר ומושל בהנחילו אותה לעמו המיוחד שמו דרע אוהביו, וזהו שאמר 'והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ'".

כשהקב"ה מייחד ומנהיג כלל ישראל ביחוד זהו "והייתם לי סגולה מכל העמים" כלל ישראל הוא אוצר חביב של הריבוננו של עולם.

כתוב במכילתא "והייתם לי סגולה" שתהיו פנויים לי ועוסקים בדברי תורת"י או 'קנויים לי', יש שתי גירסאות, 'ועוסקים בדברי תורת'י ולא בדברים אחרים'. ה"סבא" מסביר שהכוונה שכל כלל ישראל עוסקים לגמרי בתורה, ופונים להקב"ה בתורה, ולא עושים דברים אחרים כמו ההנהגה של רשבי"י. ואומר שזהו סגולה מכל העמים, שכלל ישראל פנויים לי ועוסקים בדברי תורת'י ולא בדברים אחרים. אומר ה"סבא" מה קרה היום, כתוב בחז"ל בהמשך במכילתא "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" ראויים היו כל ישראל לאכול קדשים באותה שעה, אומר הסבא שזהו הנאמר ברמב"ם סוף הלי' שמיטה ויובל, הבריסקע"ר רב מביא בשם 'הגאון' שזה הכוונה 'תורה' שמי שלגמרי משועבד לתורה אז מזכים לו מן השמים דבר המספיק לו, באים להשגחה המיוחדת מהריבוננו של עולם בלי טבע בלי שום דבר. זהו כלל ישראל זהו ארץ ישראל - השגחה מיוחדת מהריבוננו של עולם.

איך נכנס שמדות בארץ ישראל? איך נכנסו כאלו מלחמות בארץ ישראל? זה רק הסתר פנים, זה רק כשכלל ישראל אינו חי ב"אין עוד מלבדו" כמו שרבי חיים מואלז'ין מסביר את

הסוד של 'אין עוד מלבדו', אז ממילא יכול לבוא כוח אחר בארץ ישראל. וזה האין עוד מלבדו, זה ההנהגה המיוחדת של הריבוננו של עולם - "אין עוד מלבדו" "ואתם תהיו לי" קנויים לי ועוסקים בדברי תורת'י ולא בדברים אחרים שמחמת זה 'ראויים לאכול', 'מזכים לו מן השמים דבר המספיק לו', 'מתקדש קודש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו'. ואז זה התחלף מחמת חטא העגל, כלום ח"ו הפסיק להיות "סגולה מכל העמים? אומר הסבא שזה נשאר ע"י שבת לוי שבטש לוי 'פנויים לי ועוסקים בתרה ולא בדברים אחרים', שבטש לוי לא נכשל בעגל ולחמו נגד העגל. וכשאמר משה 'מי לה' אלי' זה היה שבת לוי, ודרכם - הם הקשר והחיבור הם מחברים כלל ישראל לריבוננו של עולם להנהגה המיוחדת - וכלל ישראל נשאר האוצר חביב שלא ימסרו ביד אחר, ע"י שנמצא שבת לוי שהם סגולה מכל העמים.

בשכר התורה - עמים תחתך יפולו

ופשוט שחוץ מכל הנ"ל, הכח נגד שונאי ישראל הוא דרך "חַזְקֵיךְ שְׁנוּנִים עַמִּים תַּחֲתֶיךָ פְּלִי". ו"חַזְקֵיךְ" קאי על תורה, כמש"כ רש"י בתהילים (מה): "חציך שנונים, מצינו שהתל-מידים נקראים חצים, ובשכר התורה יפלו האומות תחתיהם של ישראל] והגמרא בשבת (סג.) הרי אומרת שהפסוק 'חגור חרבך על ירך גיבור הודך והדרך' זה תורה 'ההוא דבברי תורה כתיב' ועל זה כתיב 'חציך שנונים' ובקידושין גם נאמר 'כן חציך שנונים - זה דברי תורה' וזה עושה וזה נתון הכח ש'עמים תחתך יפולו' - זה פשוט וברור שהבתי מדרשות זה חזית המלחמה, זה מה שמנהיג המלחמה.

יעקב אבינו אמר אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי אומר רש"י היא חכמתי ותפילתי, אבל בתרגום כתוב בצלותי ובבעותי. מה זה בצלותי ובבעותי אומר ר' מאיר שמחה מדינסק שיש שני כוחות של תפילה, יש תפילה הקבועה שחז"ל קבעו בשמונה עשרה שזהו 'בחרבי' יש לזה כח של חז"ל שאנשי כנסת הגדולה הכניסו בזה כוונות והתפילה עצמה יש לה כח נוראי, ועל זה אמר 'בחרבי', ו'בעותי' זה תפילה לא קבועה שאדם מתחנן ומבקש וזה כמו קשת - קשת זה לא כ"כ חד כמו חרב, הקשת צריך את כוח הזורק. אומר יעקב אבינו איך נלחמתי כנגד האמורי, רש"י אומר שהכוונה לעשיו, עם מה נלחמתי איתו? נלחמתי עם התפילה שלי, אז פשוט שהישועה וכל מה שנעשה הכל בא מכח התורה.

והיסוד של זה הוא הרבה יותר עצום שעל ידי כח התורה עם "הפנויים לי ועוסקים בדברי תורת"י מחזירים את ההנהגה המיוחדת ואת ההשגחה המיוחדת שהקב"ה הסיר מכלל ישראל, וכאן מונח הישועה, אז החיזוק צריך להיות בחלק הזה, אם היה אפשר להביא את כל כלל ישראל שיהיו ראויים מצד עצמם להשגחה מיוחדת של הריבוננו של עולם היה מאוד מיוחד. אבל לפחות כאן הכוח מה שעולם התורה מעמיד שעולם התורה מתחזק ופונה בדברי תורה שמתעסק לגמרי בדברי תורה, שמכניס את עצמו לתורה בלי שום פניות ו-ודאי הכונה לרשבי"י, אבל המכוון שהתורה נלמדת ללא שום הפרעות.

מובן מאליו שמי שיש לו פלאפון כשר בכיסו, כמה זה כבר נקרא פנויים לי ועוסקים בדברי תורת, כמה פעמים ממשמש בכיסו אם לא קיבל פלאפון, קי"ו ב"ב של קי"ו בטריפיה כלים בטריפיה מכשירים, איזה פנויים לי ועוסקים בדברי תורת זה, חוץ מהבעיה של זה. זהו מה שהרמב"ם אומר שצריכים לחזק את עצמינו וצריך לדעת שתלוי בנו 'בשביל מעשינו הרעים ו"בידינו" להסיר את הצרה'.

ואם אנו לא מבינים שבידינו להסיר את הצרה זה בחינה של 'אם תלכו עמי קרי' ואז זה 'גורמת להם להידבק במע' שיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרים' ההתעוררות של הזמן להתעורר 'דבר זה מדרכי התשובה'.

החיזוק בכל העניינים יביא ג"כ חיזוק לעולם הרחוק, ולה' תחזק ב"עוסקים בדברי תורת'י ולא בדברים אחרים", לחזק המלחמה של ה'בחרבי ובקשתי' [ע"י התפילה והבקשות], ולחזק המלחמה של 'חגור חרבך על ירך גיבור' של 'חציך שנונים עמים תחתך יפלו' ולזכות לישועת ה' לזכות לישועת ה' עמו ונחלתו בביאת גואל צדק בב"א.